

צו: אלמנה נזונה פרק אחד עשר כתובות

מסורת הש"ס

- (א) וְעַל פִּי הַיָּדֵינוּ
(ב) בְּרִשְׁתָּ לֹא שָׁחַתְתָּ
(ג) וְלִקְחָן לֹא יָדָה

מוסף רש"י
וכותבת. נשטר המורה.
למונות מברתי. משום
פלה טובה וליקוח דא.

נכסי. הנעל: בחוקת יתמי. והיא המזילה מהם ועליה להביא עדים שהודו יתומים בפניהם שלא קבלה וכל זמן שלא הביא עדים לא תנכה: בחוקת אלמנה קיימי. שהרי נשבענו בתנאי ד"ד: נשאל. והיא נאלה לכתוב מונות של שנים שעברו: עליה להביא ראיה. דמשנית אין הנכסים נרשמות: ונכסיהם אלו

למונות. נשטרות המכירה שהיא נכסיהם ללקוחות כותבת את המכור למונות וכשהיא מוכרת לגבי כמורה פירש בן ה' שטר למונה מכרתי: וכך כספ יפה. כדנעין לפרוש: מאי לאו כסא פליגי דר' יהודה דאמר הפירוש יפה לה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי. ואי לא פירשה מה למונה ומה למונות סוף כשנכתב למונה יאמרו לה מה שמכרת למונה מכרתי וקבלת כמוכר ואם תאמר להס א"כ מה לי מונות שאכלתי הם יאמרו נחננו לך מטלטלין תמיד במונותיך וכן נאמנים: ורבי יוסי סבר נכסי בחוקת אלמנה קיימי. והיא מחזיק בהם לזכר מונותיה וכתובתה ועליהם להביא ראיה לפיכך הקהם יפה לה מפני לקוחות שלקחו עדות מבעלה שאם יכלו כל נכסי היתומים מחשבו כל מה שמכרה למונות ועל הלקוחות שלקחו מבעלה תחזור על כמותה שאם תפטר למונה מכרתי לא תוכל שוב לתקן למונות ועל הלקוחות לא תחזור על מונותיה דתן (גיטין דף מה:). אין מוציאין למונה האשה והנזונה מנכסים משועבדים: דלא ליקרו לה רעבנותא. הריאה שמוכרת כל קרקעות אלו סבור שמוכרת למונות מוציא עליה שם רעבנותא ושוב אין אדם נושא: דאי לא סימא הכי. דטעמא דר' יהודה לאו

משום נכסי בחוקת יתמי הוא: הא דבעי ר' יוחנן. על מי להביא ראיה נבי דמתנתא דפלוגמא דר"י ורבי יוסי לא שמיע ליה מחני' מיהא שמיע ליה שהמשנה נשנית תמיד בבית המדרש: מפשט ליה ממסניסין. דעל אלמנה להביא ראיה דמתניתין נמי מנכרה לה לפרוש כר' יהודה: דעשה טובה קא משמע לן. דלא ליקרו לה רעבנותא: אי נמי דכולי עלמא. היכא דאמרו יתומים נחננו על אלמנה להביא ראיה ואפי' הכי לר' יוסי הקהם יפה לה לטריפת לקוחות שצחי בעלה למונה כמו שפירשתי וכדתי אפי' קשיא: אם

המונות מחלה אצל לענין טריפת לקוחות אחי לא מסיק אדעמיה עד דמסיק דכ"ע נכסי בחוקת יתמי קיימי דלא לא מצי למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למונות מכרתי שהרי בחוקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השא דקאמרה הכל מכרתי למונות ולא איבדה וי' אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם למונה הכי דאיכא למימר דלא חששה למונעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למונות וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למונות שהרי מן הדין גם מונות היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קוציין כדפרשין בגמ' והא לא עוליס ים ללקוחות להס לאסוקי אדעמיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה למונה כיון שיכולה לומר למונות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה נחננו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהוי כמו אשתדוק בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמרינן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה בדיס שהרי עשה לזכר מונות אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: דרבי' יהודה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי וע"י א"מנה א"בא רביה. לטעמא דפרישית לעיל משום הא דשחקא שלא תבעה מונותיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נחננו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראיה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשחקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראיה משום דלא הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למונות מכרתי ואלו למונה מכרתי. מ"ר: תפשוט' ליה בפתגמין ב'י. וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט' י"ל דסלקא דעתך דמתני' ודאי משום עשה טובה אצל ברייתא לא משמע משום עשה טובה אלא משום כחה יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: דצ"ה בחובו נושאין רצה בפתגמא נושאין. פי' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוב לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אס נוטלן במתנה לא כך יפה כח פירוש אס נוטלן במתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונט' וקשה לר' דשליה יס נוטלן (גיטין קמא:). מניא שביז מרע שאמר מני מתאים זו לפלוני בעל חובי כדאוי לו נוטלן ונוטל את חובי כ' ופרץ משום דאמר כדאוי לו נוטלן ונוטל את חובי ודלמא כדאוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא לינשא יתירא משמע דאם לא אמר אלא מני מתאים זו לפלוני בעל חובי ולא אמר כדאוי לו אינו נוטל שניה ונראה דאי הוה גריס החס לנעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לנעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתן לו אס לא אמר כדאוי לו ויש ספרים שכתבו בזה כך ולא כתבו בזה לפלוני אלא היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דמתנה קאמר שיתן לו ודבר זה תלי בקצרה:

א

נכסי בחוקת אלמנה קיימי. וא"ת מה טעם דלא חשבינן נכסי בחוקת הנעל חוב ואמאי מהימני יתמי למימר פרענו כמלוה על פה וכי תימא דחשבינן ליה בחוקת אלמנה טפי משום דמוכרת למונות שלא בבית דין אס כן

הטעון אחר מעשה ד"ד לא אמר כלום מ"מ כשיבדה כמותה לא יהיו יתומין נאמנין לומר פרענו דיון נכסים בחוקתה כי הכא וי' דין נכסים בחוקתה מיהו מהימני לומר פרענו דמוכרת מילתא מדלית לה כמותה דמתנת פריעה נקדשה מיהו היכא דאיכא עדים שגשרפה לא להימנו ושמה י"ל אי איכא עדים אין הכי נמי א"כ מונות שאני דכמותה מיד שגשרפה נסתלקה אצל מונות לעולם יס לה מונות עד שמתבעה כמותה הלך הו נכסים בחוקתן טפי ממונות. מ"ר. ולא דמי להא דאמר' בהמקבל וי"מ קי'. יתומים אמרו אנו השנכס ונעל חוב אמר אביכם השניז ומסקנא דמילתא ארעא כיון דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמי דהתם מיירי כגון שהימנין מודים שהקרקע זה לנעל חוב שאניז עשהא אפומיקי ולכן מסיק דמי דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמי ונדע מדמיימי עליה ספק וס קודם ספק זה קודם קולץ ואינו נתן דמים והיינו הטעם כיון לקוח קאי כמאן דקין דמי ולשם מודה בעל האילן שיש לו לקח אלא ששאל דמים אס כן ארעא דלגובינא קיימא נמי מיירי כה"ג. מ"ר: נשאת ע"יה א"בא רביה. מדלל משכח עליה להביא

ראיה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנבעה כמותה דכ"ד אפי' במונות שעברו עליהם להביא ראיה. מ"ר: ורבי' יוסי סבר נכסי בחוקת אלמנה קיימי. מה שפי' בקונטרס דוכן כחה יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי היתומין תחשוב ללקוחות כל מה שמכרה למונות לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאניי מכלל דעד השתא לא אסיק אדעמיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השתא דמתוך היא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למונות ולא יוכלו היתומין לומר לה אס שהתה איבדה מונות כמו שהיו יכולים לומר לה אס הייתה כותבת אלו למונות ואלו למונה ואי היו יכולין לומר שאר דמסיק דכ"ע נכסי בחוקת יתמי קיימי דלא לא מצי למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למונות מכרתי שהרי בחוקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השא דקאמרה הכל מכרתי למונות ולא איבדה וי' אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם למונה הכי דאיכא למימר דלא חששה למונעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למונות וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למונות שהרי מן הדין גם מונות היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קוציין כדפרשין בגמ' והא לא עוליס ים ללקוחות להס לאסוקי אדעמיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה למונה כיון שיכולה לומר למונות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה נחננו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהוי כמו אשתדוק בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמרינן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה בדיס שהרי עשה לזכר מונות אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: דרבי' יהודה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי וע"י א"מנה א"בא רביה. לטעמא דפרישית לעיל משום הא דשחקא שלא תבעה מונותיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נחננו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראיה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשחקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראיה משום דלא הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למונות מכרתי ואלו למונה מכרתי. מ"ר: תפשוט' ליה בפתגמין ב'י. וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט' י"ל דסלקא דעתך דמתני' ודאי משום עשה טובה אצל ברייתא לא משמע משום עשה טובה אלא משום כחה יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: דצ"ה בחובו נושאין רצה בפתגמא נושאין. פי' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוב לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אס נוטלן במתנה לא כך יפה כח פירוש אס נוטלן במתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונט' וקשה לר' דשליה יס נוטלן (גיטין קמא:). מניא שביז מרע שאמר מני מתאים זו לפלוני בעל חובי כדאוי לו נוטלן ונוטל את חובי כ' ופרץ משום דאמר כדאוי לו נוטלן ונוטל את חובי ודלמא כדאוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא לינשא יתירא משמע דאם לא אמר אלא מני מתאים זו לפלוני בעל חובי ולא אמר כדאוי לו אינו נוטל שניה ונראה דאי הוה גריס החס לנעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לנעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתן לו אס לא אמר כדאוי לו ויש ספרים שכתבו בזה כך ולא כתבו בזה לפלוני אלא היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דמתנה קאמר שיתן לו ודבר זה תלי בקצרה:

יד א מ"י פיר' מהל' אשטת ה' כ טושי' ארע' סימן ג' טפיק טו: בו ג וי"מ שס סל' כ טור ארע' ס' קי: בו ד מ"י פ"ח מהל' וזה ומתנה ה' טו ח יז ט' סתם עשין ס' טושי' ס' ס' ר' נג' טפיק ח:

תוספות ר"ד

אומרים נתנו והיא אומרת לא נטלתי על פי להביא ראיה נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראיה שהודו לה בפני עדים שלא נתנו לה א"ר נכסי בחוקת אלמנה קאי (א) אכל אס נשאת והיא תבוא לתבוע מונות של שנים שעברו עליה להביא ראיה דמשנשאת אין הנכסים ברשותה: והמורה פי' יתומים אמרו נחננו מני מונות לשנה הבאה ואינו נ"ל דלהבא טוענים דמתני' ג' לה לוי לא נטלתי משמע דלשעבר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מונות ואינה טוענת אלא לשעבר ובפי' המקביל אמר' יתומים אומרים אנו השכחנו ובי"ח אומר אביכם השביח סבר ריה למימר על בי"ח להביא ראיה מ"ט ארעא בחוקת יתמי קיימי ובי"ח ליתירא' ולישקל א"ל האי סבא הכי ארי' על היתומים להביא ראיה מ"ט ארעא דלגובינא קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי נתיי ארי ונשקלו ונ"ל דבתי דשפטא ליה מפתותא דלוי סברה איהו לטימר התם נכסי בחוקת הנעל [חובן] קיימו ולא בחוקת יתמי א"כ י"ל דארי' דהתם שפישא לוי הכא מיבעי' לוי משום דשטמא דהתם כדפרסר ארעא כיון דלגובינא קיימו ורבי' והלכך כולה ארעא קיימו בחוקת בי"ח אבל הכא דלא בעי' אלא מוני' לא קיימו כלתו נכסי בחוקת האלמנה שהמונות אינו אלא דבר יום ביומו ונבולתו נכסי בחוקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להביא ראיה מיד' כבעורי מונותיה' כמו שיש כח להשה מיד' להוציא כל השהה מיד' היתומים אלא היתומים מן מחזיקין הנכסים והולכים ומפרישם אותה דבר יום ביומי משה' היה מסתפק הכא למיבעי אם יש כח וחזקה לאלמנה עליהן כנגד מונותיה:

(א) נראה דחסי כחן וי"ל ועל היתומים להביא ראיה. ת"ס דתני לו אלמנה כל זמן שלא נשאת על היתומים להביא ראיה אכל אס נשאת יס'. כו א"ל י"ל דמתני' לא י' נסת ע"יה להביא ראיה משמע דלשטר עשין יס'.

